

חוף פלמחים ונבי רובין

עונה מומלצת: כל השנה

התאמת המסלול: למשפחות

קושי המסלול: קל

אורך המסלול: כשני קילומטרים

משך המסלול: כשעתיים

מפה: מפת סימון שבילים מס' 10, גוש דן וחוף פלשת
(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2010)

הגעה מהמרכז: נוסעים דרומה על כביש החוף (מס' 4). עד מחלף גן רווה, בו פונים לעבר נס ציונה ורחובות. כקילומטר וחצי אחרי הפניה מגיעים מחלף עין הקורא ובו פונים ימינה לעבר גן שורק ופלמחים. הכביש מתפתל, חולף תחת כביש החוף וממשיך אל החולות. קילומטר וחצי אחרי המעבר תחת הגשר מגיעים אל חורשת אקליפטוסים משמאל ופניה שמאלה.

• **המסלול הלוך חזור, אין צורך בהקפצת רכבים**

• **הכניסה לשמורת נחל שורק אינה בתשלום**

• **השביל הסלול המסומן כחול, מהחורשה עד סכר הסלעים, מותאם למעבר כיסאות גלגלים**

ציוד נדרש: נעלי הליכה, כובע, שני ליטרים מים לאדם, קרם הגנה, משקפי שמש, צידה לדרך.

חולות פלמחים ונבי רובין, השתמרו בצורה יפה ולא התקלקלו עם מתנופת הבנייה באזור המרכז. שטחי החולות הפתוחים אינם חיוניים לשם שמירת טבע בלבד, אלא גם לצורך חלחול מי גשם דרכם אל אקוויפר החוף, שהולך ומתדלדל במהירות בגלל בנייה מואצת האוטמת את הקרקע ובשל שאיבת יתר. כיום משמשים החולות גם כשדות חלחול למי הקולחין של השפדי"ן. מי השופכין המחומצנים מוחדרים לקרקע כחלק מתהליך הטיהור השלישוני, שהופך אותם למים טובים להשקיה חקלאית.

חורשת האקליפטוסים נקראת גם "חורשת הצנחנים". היא נטעה על ידי קק"ל בשנות החמישים ומזכירה לצנחנים שבינינו נשכחות מהימים שבהם ערכו כאן אימוני צניחה. בחולות שמדרום לחורשה נערכים גם היום תרגילי הצניחה הראשונים של יחידות הצנחנים.

שביל ברור, מסומן כחול, יוצא מהחורשה מזרחה ונמשך לאורך ערוץ נחל שורק. נחל שורק הוא הנחל הגדול ביותר המנקז את הרי יהודה מערבה. משך שנים זרם בו הביוב של ירושלים ושל ערים נוספות שלאורכו, אך בסוף שנות התשעים נבנה מפעל טיהור גדול לטיפול בבעיית השפכים והנחל הולך ומשתקם. כיום זורמים בנחל מי שיטפונות, מים מנביעות מעטות ומי תהום המתנקזים לאפיק וקולחין (שפכים מטהורים) שלא נוצלו להשקיה חקלאית. עד לפני מספר שנים נהגו לחסל מדי קיץ את צמחיית הגדות, כדי למנוע את התרבות יתושים. כתוצאה מכך לא התפתחו שורשים שאחזו את גדות הנחל והן נסחפו במהלך השיטפונות. לצד הפסקת הזרמת הביוב בערוץ, כלל שיקום הנחל גם שתילה מחדש של צמחיית גדות טבעית, חידוש אזורי הטלה לאוכלוסיית הצב הרך ויצירת אזורי קינון לציפורים.

במעלה הנחל אפשר להשקיף על 'אי הצבים', שנבנה על ידי רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים בשנת 2002. הוא נועד לשפר את תנאי חיותו של צב ביצות, החי כאן דרך קבע. צב הביצות שרד בנחל שורק משום שהצליח להתקיים במים המזוהמים. אוכלוסיית הצב הרך, קרובו הגדול ממנו, נכחדה ורק בשנים האחרונות הושבה לנחל. להבדיל מצב הביצות, שאורך גופו המקסימלי הוא כשלושים סנטימטר, אורך גופו של הצב הרך מגיע ל-1.2 מטרים ומשקלו עד חמישים קילוגרם. בעבר היה הצב הרך נפוץ בכל נחלי החוף, אך בשל זיהום הנחלים הוא נכחד ברובם.

השביל המסומן כחול מתרחק מעט מערוץ הנחל ופונה אל עבר החולות. מפתיע לגלות שבחולות פלמחים ישנה אוכלוסייה קבועה של חזירי בר, צבאים ארצישראליים, ארנבות שדה, קיפודי חולות ומכרסמים רבים, בהם הירבוע וגרביל החולות. בין הזוחלים בולט הכוח אפור, שאורכו מטר ואף יותר מכך, הגדול בזוחלי ישראל; נחושית ושנונית חולות - לטאות קטנות; נחש ארבע קו מצוי ונחש חולות. בין העופות בולט הכרוון, עוף דוגר קרקע. לכרוון, שמוסווה כאן היטב, יש שלוש אצבעות רחבות בכף הרגל, המונעות שקיעה בחול. גם מגוון הצמחייה גדול ומעניין.

השביל מגיע אל מסגד ממלוכי גדול, שנבנה במאה ה-15 מאבני כורכר מקומיות. האתר נקרא נבי רובין על שמו של ראובן בן יעקב, אחד מאבות השבטים, שהמסורת מצביעה על קברו ליד המסגד. עד מלחמת העצמאות היה אתר מרכזי של עלייה לרגל. עד 1948 שכן ליד המסגד הכפר נבי רובין, אז גורשו תושביו ועל אדמותיו הוקמו קיבוץ פלמחים ומושב גן שורק. המסגד מוקף חומת כורכר שנפרצה ברבות הזמן. במה שהיה חצר המסגד צומח עץ תות גדול. כיום מעטים פוקדים את המקום, ואת עץ התות מקיפים בעיקר רוכבי טרקטורונים פרוצים. מגיעים לכאן מעט מתפללים יהודיים ותימהונים, שמקדשים את האתר. לא אחת מותירים המבקרים מהגיגיהם כתובים במקום. במחיראב, גומחת התפילה של המסגד, היה מי שטרח לכתוב את סורת אל-פתיחה, הפרק הראשון בקוראן. היא נכתבה בתעתיק עברי ואף בתרגום לעברית. כיפת קברו של ראובן צבועה כחול, כצבע מלכות שמיים. מעל הפתח כתובת חקוקה באבן: "בשם אללה הרחמן, הרחום. ציווה לבנות הקבר המבורך הזה, הוד מעלתו הנעלה סייף א-דין תמראז אלמודי אלאשרפי, מושל מחוז עזה, על נביא אללה - רובין, השלום". מנבי רובין אפשר לחזור לחורשת הצנחנים באותה דרך או בדרך עפר מסומנת ירוק המוליכה חזרה אל נקודת ההתחלה דרך החולות.

המסלול עודכן ב- 10.10.2011

על הזכויות שמורות ליותם יעקבסון ©